

Н. Є. Селюченко¹, А. В. Панченко²
ORCID: ¹0000-0002-2651-083X, ²0000-0001-8658-1691
Національний університет “Львівська політехніка”

ВІЙСЬКОВІ ВИДАТКИ НАЙБІЛЬШ ВПЛИВОВИХ КРАЇН СВІТУ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

<https://doi.org/>

© Селюченко Н.Є., Панченко А.В., 2023

США мали найменші військові видатки в 2017 р. Китай постійно нарощує свій оборонний бюджет. У росії військові витрати знизилися найбільше у 2017 р., уже в 2019 р. її оборонний бюджет зріс на 4,5 %, а в 2022 р. – на 9,2 %. Зменшення військових витрат у Великій Британії спостерігалось у 2015-2016 рр. Для Німеччини характерний постійно зростаючий тренд з незначним зниженням у 2021 р. У Франції несуттєве зниження витрат було в 2018 р. Найбільш нерівномірний характер фінансування оборонної сфери мала Італія – у 2019 р. спостерігалось деяке падіння витрат, а в 2020 р. приріст становив 22,8 %.

Ключові слова: воєнна агресія; військові видатки; розвиток оборонної сфери; високорозвинені країни; коливання; темпи нарощування; інноваційні військові технології; штучний інтелект.

Постановка проблеми

У процесі свого розвитку економічні системи зазнають впливу багатьох чинників, які мають як позитивні, так і негативні наслідки. Негативні впливи, залежно від їхніх масштабів, можуть спричинити серйозні проблеми для економічної системи як окремої країни, так і країн певного регіону чи глобальної економіки. Шоковий вплив на світову економіку в останні роки мала пандемія COVID-19. Не встиг світ подолати її наслідки, як сталася подія, якої людство не знало з часів другої світової війни – повномасштабна війна в Україні. Війна росії проти України триває з 2014 року і вже другий рік має повномасштабний характер та істотно впливає на економічні системи різних країн.

Актуальність дослідження

У 2023 році експерти виділили такі найпотужніші збройні та політичні конфлікти: війна в Україні; конфлікт між вірменами та азербайджанцями у Нагірному Карабаху; протести проти режиму в Ірані; військовий конфлікт у Ємені; громадянська війна в Ефіопії; небезпека загострення конфлікту в Конго; ситуація у трьох країнах африканського регіону Сахель; протести проти уряду Гаїті; політична криза в Пакистані; ситуація із Тайванем.

Нестабільність у світі зумовлює необхідність посилення воєнної безпеки країн шляхом модернізації армій, збільшення озброєння, застосування інноваційних технологій, що потребує нарощування військових видатків. Такі заходи зумовлюють необхідність перебудови економіки, реформування бізнесу у різних галузях економічної діяльності. І це питання набуває актуальності не лише в тих країнах, які задіяні у війні, але й в країнах-сусідах та країнах, які мають вплив на світову економіку і політику.

Формулювання мети та завдань статті

Метою статті є дослідження тенденцій в обсягах військових видатків за період 2014-2022 рр. в низці країн, які мають найбільший вплив на світову економіку та політику. До основних завдань належать: проаналізувати динаміку обсягів фінансування оборонної сфери; порівняти військові витрати різних країн; охарактеризувати основні напрями зростання військових видатків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Зростання кількості воєнних конфліктів зумовлює активізацію науковців щодо проведення досліджень у цьому напрямі і зокрема вивчення економічних аспектів. Сохацький О. [1] з'ясовує суть військових витрат в умовах зміни характеру сучасних міжнародних конфліктів. Науковцями Кім Т., Кім О. та Рахматіл्लाєвою К. [2] зроблено висновок, що щорічне стале зростання військових витрат з 2015 р., а також виробництво і продажі зброї не залежать від щорічних економічних коливань і навіть не відчули впливу пандемії Covid-19. У статті [3] Кім Т. та Українець Ю. узагальнюють передумови, фактори та тенденції розвитку ВПК в сучасному світовому господарстві, наголошуючи, що найважливішим фактором нарощення військової потужності є високий попит на основні види озброєння, обумовлений загостренням міжнародних конфліктів у Західній Азії, Східній Азії та Океанії та у Східній Європі. Видатки російського бюджету під час війни з Україною оцінює Соорег J. [4]. Порівняння країн ЄС за обсягами ВВП та військових витрат на душу населення проведено авторами Селюченко Н. Є. та Данилович Т. Б. [5]. Кушніренко О., Гахович Н. та Венгер Л. охарактеризували нові технології у забезпеченні обороноздатності [6]. У статті Гурнович А. В. [7] виокремлено основні напрями застосування технологій штучного інтелекту в оборонній сфері.

В умовах повномасштабної війни в Україні та посилення заходів безпеки країнами світу актуальними є подальші дослідження тенденцій фінансування та розвитку оборонної сфери.

Виклад основного матеріалу

На сьогодні лідерами за обсягами фінансування військових витрат залишаються США, Китай і росія. Їхня частка становить 56 % від усіх світових витрат на озброєння [8; 9].

Аналіз експортно-імпорتنних операцій в оборонній сфері за останні п'ять років (2018-2022 рр.) показав, що в десятку найбільших експортерів основних видів озброєння ввійшли такі країни [10]: США (40 % у світовому експорті зброї); росія (16 %); Франція (11 %); Китай (5,2 %); Німеччина (4,2 %); Італія (3,8%); Велика Британія (3,2 %); Іспанія (2,6 %); Південна Корея (2,4 %); Ізраїль (2,3 %). До десятки країн, що є найбільшими імпортерами зброї, належать: Індія (11 %); Саудівська Аравія (9,6 %); Катар (6,4 %); Австралія (4,7 %); Китай (4,6 %); Єгипет (4,5 %); Південна Корея (3,7 %); Пакистан (3,7 %); Японія (3,5 %); США (2,7 %). **За підсумками 2022 року. Україна у 2018-2022 роках посідала 14 місце у рейтингу імпортерів основних озброєнь, а в 2022 р. зайняла третє місце.**

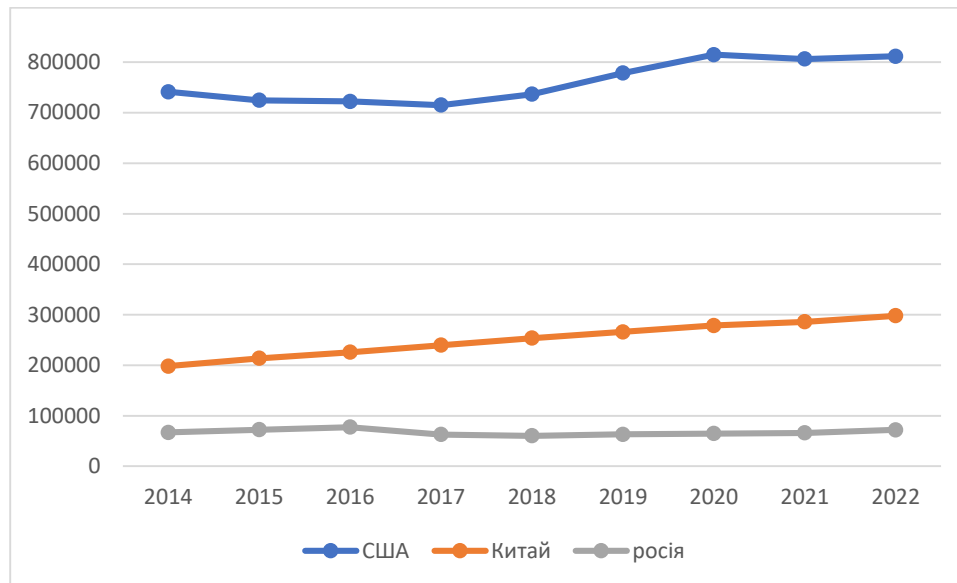
З урахуванням вищезазначеного для дослідження тенденцій в оборонній сфері вибрано період від початку воєнної агресії росії проти України (2014 р. – 2022 р.) і такі країни:

США, Китай і росію, що мають найбільшу частку у світових витратах на озброєння;

Німеччину, Францію, Велику Британію, Італію – високорозвинені країн Європи (члени «Великої Сімки»), які належать до найбільших експортерів основних видів озброєння та відіграють істотну роль на сучасній світовій політичній арені і зокрема у питаннях підтримки України у боротьбі з агресором.

Динаміку військових витрат США, Китаю та росії представлено на рис. 1.

Військові видатки найбільш впливових країн світу в період воєнних дій в Україні

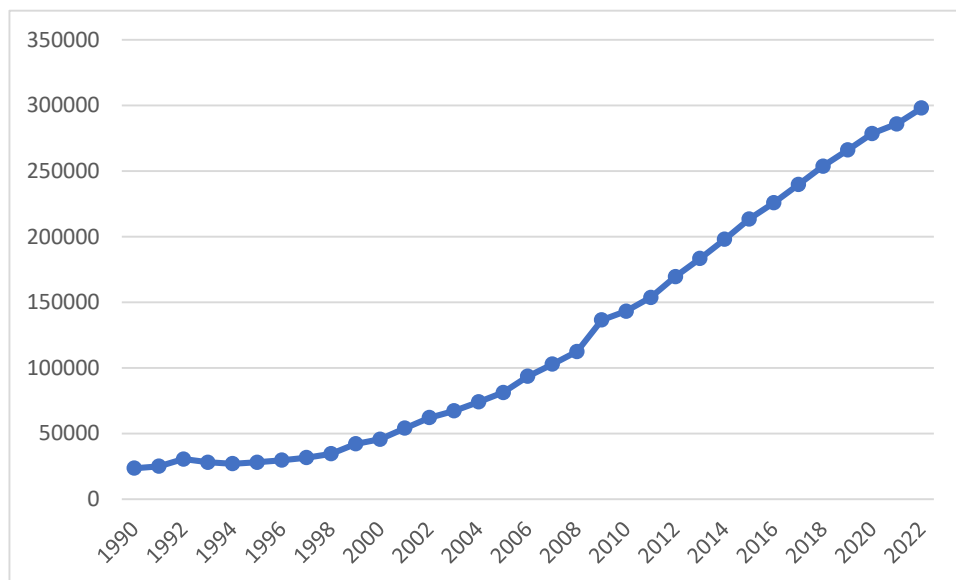

Рис. 1. Динаміка військових витрат США, Китаю та росії, у постійній формі (2021) млн дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [9]

Військові видатки США дещо коливалися і були найменшими у 2017 р., коли до влади прийшов новий президент, однак уже з 2018 р. вони почали зростати, лише незначно знизившись у 2021 р.

Китай нарощує свій оборонний бюджет всі роки поспіль. Представлений на рис. 1 тренд витрат не відображає жодних коливань у бік зниження. Тому було детальніше проаналізовано динаміку військових витрат Китаю з початку 1990 р., яку показано на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка військових витрат Китаю, у постійній формі (2021) млн дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [9]

Незначні коливання в обсягах військових витрат Китаю спостерігалися лише на початку 1990-х років, а вже починаючи з 1995 р. наявна тенденція до щорічного їх зростання. Експерти зазначають, що зараз бюджет армії Китаю зростає вищими темпами, ніж китайська економіка. Випереджаюче зростання військових витрат зумовлене прагненням Китаю протистояти зовнішньому тиску щодо Тайваню [11]

Від початку воєнних дій в Україні військові видатки росії характеризується певними коливаннями. Ці витрати знизилися на 19 % у 2017 р. і ще на 3,8 % в 2018 р., набувши найменшого обсягу за досліджуваний період. Уже в 2019 р. оборонний бюджет країни-агресора зріс на 4,5 %, а в 2022 р. – на 9,2 % відносно попереднього року.

Динаміку військових витрат високорозвинених країн Європи представлено на рис. 3.

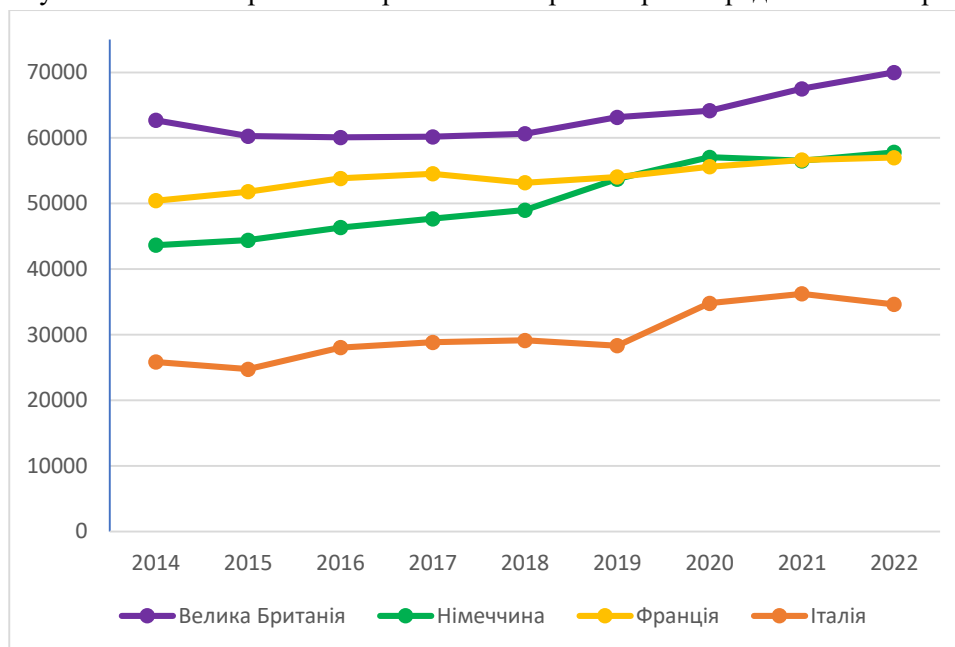

Рис. 3. Динаміка військових витрат високорозвинених країн Європи, у постійній формі (2021) млн дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [9]

Зменшення фінансування оборонної сфери у Великій Британії спостерігалось у 2015-2016 рр. (на 3,84 % та 0,35 % відповідно), а в наступні роки наявна тенденція до їх нарощення. Для Німеччини характерний постійно зростаючий тренд з незначним зниженням (на 0,95 %) лише у 2021 р. У Франції зниження військових витрат (на 2,47 %) було у 2018 р. Найбільш нерівномірний характер фінансування оборонної сфери мала Італія – якщо у 2019 р. спостерігалось падіння витрат на 2,7 %, то у 2020 р. приріст становив 22,8 %. Жодна з трьох інших досліджуваних країн не демонструвала таких високих темпів нарощування оборонного бюджету в 2014-2022 рр.

Співвідношення між обсягами військових витрат США та досліджуваних країн представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка перевищення військових витрат США над витратами інших країн, рази

Країни	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Китай	3,7	3,4	3,2	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,7
Велика Британія	11,8	12,0	12,0	11,9	12,1	12,3	12,7	11,9	11,6
Італія	28,7	29,3	25,8	24,8	25,3	27,5	23,4	22,2	23,4
Німеччина	17,0	16,3	15,6	15,0	15,0	14,5	14,3	14,3	14,0
Франція	14,7	14,0	13,4	13,1	13,8	14,4	14,7	14,2	14,2
росія	11,1	10,0	9,3	11,4	12,2	12,3	12,6	12,2	11,3

Джерело: розраховано за даними [9]

Військові витрати Китаю відносно США зросли за досліджуваний період на 10 % (з 26,7 % у 2014 р. до 36,7 % у 2022 р.). Військові витрати росії відносно США були найвищими у 2016 р. – 10,7 %, у 2022 р. становили лише 8,9 %, а відносно Китаю зменшилися з 33,9 % у 2014 р. до 24,2 % у 2022 р.

Порівняння військових витрат США з сумарними витратами Німеччини, Франції, Великої Британії та Італії показало кількаразове перевищення оборонного бюджету США. Разом з тим, повномасштабна війна росії проти України спричинила посилення військової потужності цих чотирьох європейських країн, і таке співвідношення зменшилося з 4,06 у 2014 р. до 3,70 у 2022 р.

За останніми даними, Європейський Союз може узгодити положення оновлених бюджетних правил, які дадуть змогу збільшити військові витрати країн-членів. Єврокомісія може класифікувати витрати на оборону як «релевантні чинники» і не вживати жодних дисциплінарних заходів, навіть якщо ліміт дефіциту бюджету (3 % від ВВП) буде перевищено [12].

Разом з нарощенням військових видатків в оборонній сфері активізуються інновації. Уряди заохочують та підтримують приватний бізнес у питаннях розроблення та розвитку інноваційних військових технологій. Тому збільшуються приватні інвестиції у технологічні компанії, що пов'язані з обороною. Австрійська аналітична компанія StartUs Insights визначила найбільш перспективні military-tech-стартапи у 2022-2023 рр. [13]: американські Rebellion (ШІ); Epirus (обладнання); Anduril (робототехніка та автономні системи); Geosite (інтернет речей); французький HarfangLab (кібербезпека); індійський Niral Networks (5G).

Український інститут науково-технічної експертизи та інформації при МОН визначив тренди військової сфери у наступному десятилітті, зокрема: роботизовані, автономні та дистанційно керовані засоби; ШІ та машинне навчання; інтернет військових речей; поєднання дронів та артилерії; кібербезпека; електрифікований транспорт; альтернативні джерела енергії; захисні броньовані матеріали з ефектом невидимості; VR-технології.

Нині активно розвиваються ІТ-технології і зокрема науковці та практики приділяють значну увагу впровадженню штучного інтелекту у різні сфери життя. У військовій сфері використання штучного інтелекту є можливим для таких цілей [14]: вербування солдатів; підготовка воєнних до виконання завдань; ухвалення стратегічних рішень; обробка даних та досліджень; прогнозування майбутнього; виявлення та розпізнавання об'єктів; ліквідація цілей; моніторинг загроз; транспортування людей та об'єктів; допомога медикам; кібербезпека. Серед прикладів використання технологій штучного інтелекту арміями різних країн можна навести: вербування солдатів; прийняття стратегічних рішень; розпізнавання загроз та інших завдань; ЗСУ використовують технології біометричної ідентифікації, роботів-саперів, інструменти пошуку підозрілих осіб та інструменти для аналізу супутникових знімків; армія Ізраїлю використовує ШІ-турелі, рої дронів та системи ліквідації цілей; США тестують військові AR-окуляри, безпілотні вертольоти та «роботів-вбивць», Нідерланди – автономні БТР, а Китай – алгоритми передбачення курсу ракет. Однак недовіра солдатів до технологій та відсутність відповідних навчальних матеріалів поки що гальмують використання штучного інтелекту у збройних силах. Разом з тим, слід ураховувати, що переваги, які забезпечує використання штучного інтелекту для військових цілей, нівелюються недоліками і моральними аспектами застосування автономної зброї [15]: з моральної точки зору неприйнятною є ситуація, коли рішення про позбавлення людини життя приймає машина; проблематичним є встановлення відповідальності за вчинення помилкового вбивства.

За оцінками експертів, до 2030 року глобальний оборонний ринок ІТ-продукції досягне 137,7 млрд дол, що вдвічі більше порівняно з 2020 роком [13].

Висновки

Нині найбільшу частку у світових витратах на озброєння мають США, Китай і росія. Ці країни входять у першу п'ятірку найбільших експортерів основних видів озброєння за 2018-2022 рр. До десятки найбільших експортерів основних видів озброєння за останні п'ять років увійшли високорозвинені країни Європи – члени «Великої Сімки»: Німеччина; Франція; Велика Британія; Італія.

Військові витрати США дещо коливалися і були найменшими у 2017 р., однак уже з 2018 р. вони почали зростати. Китай нарощує свій оборонний бюджет всі роки поспіль, причому постійне нарощення триває ще з 1995 р. У росії ці витрати знизилися найбільше у 2017 р., незначно – у 2018 р. і мали найменший обсяг у цьому році. Однак уже в 2019 р. оборонний бюджет росії зріс на 4,5 %, а в 2022 р. ще на 9,2 %. Зменшення фінансування оборонної сфери у Великій Британії спостерігалось у 2015-2016 рр., а в наступні роки наявна тенденція до їх нарощення. Для Німеччини характерний постійно зростаючий тренд з незначним зниженням лише у 2021 р. У Франції несуттєве зниження військових витрат спостерігалось у 2018 р. Найбільш нерівномірний характер фінансування оборонної сфери мала Італія – якщо у 2019 р. спостерігалось падіння витрат на 2,7 %, то у 2020 р. приріст становив 22,8 %.

Дослідження видатків на оборонну сферу зазначених країн за період 2014–2022 рр. підтверджує, що їхні обсяги визначалися як війною в Україні, так і політичною ситуацією у кожній країні зокрема.

Перспективи подальших досліджень

Перспективою подальших досліджень є вивчення впливу війни на показники діяльності суб'єктів економіки на різних рівнях.

Список літератури

1. Сохацький О. Військові витрати в умовах зростання геополітичних ризиків та зміни характеру міжнародних конфліктів. *Світ фінансів*. 2020. № 3(64). С. 98-113.
2. Кім Т., Кім О., Рахматіл्लाєва К. Сучасні тенденції світового ринку озброєнь та перспективи розв'язання глобальної проблеми миру і демілітаризації. *Економіка та суспільство*. 2022. №40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-36> (дата звернення: 15.08.2023).
3. Кім Т., Українець Ю. Військово-промисловий комплекс у сучасній світовій економіці: передумови, фактори, тенденції розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-33> (дата звернення: 15.08.2023).
4. Cooper J. Russia's military expenditure during its war against Ukraine. *Sipri insights on peace and security*, 2023. no. 7. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-06/sipriinsight_2306_07_russias_military_expenditure_during_its_war_against_ukraine_230627.pdf (дата звернення: 10.08.2023).
5. Селюченко Н.Є., Данилович Т.Б. Тенденції фінансування та розвитку оборонної сфери. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 81. С.74-78.
6. Кушніренко О., Гахович Н., Венгер Л. Промислове забезпечення протидії військовій агресії. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології*. 2022. Т. 1. № 2. URL: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2022-1-2-1> (дата звернення: 11.04.2023).
7. Гурнович А. В. Основні напрямки застосування технологій штучного інтелекту в оборонній сфері. *International scientific and practical conference (Czech Republic, Prague, September 25–26, 2020)*. С. 193-196. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/64/1276/2866-1?inline=1> (дата звернення: 11.04.2023).
8. Витрати на оборону у світі б'ють рекорди. Скільки заплатила Україна і чому. *BBC*: веб сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cx9nlznqgrro> (дата звернення: 15.04.2023).
9. SIPRI Military Expenditure Database. *Sipri*: веб сайт. URL: <https://www.sipri.org/databases/milex> (дата звернення: 15.04.2023).
10. Продаж озброєння: які країни є найбільшими експортерами та імпортерами. *Слово і діло*: веб-сайт. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/14/infografika/suspilstvo/prodazh-ozbroynnya-yaki-krayiny-ye-najbilshymy-eksporteramy-ta-importeramy> (дата звернення: 10.08.2023).

11. Кобзар Ю. Китай різко збільшив військовий бюджет: готується протистояти США. *Уніан*: веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/world/kitay-aktivno-ozbroiyuyetsya-gotyuyuchis-do-viyni-za-tayvan-12167790.html> (дата звернення: 15.09.2023).
12. Шрамко Ю. Reuters: ЄС близький до узгодження нових правил, що дозволяють збільшити військові витрати на тлі війни в Україні. *UNN*: веб-сайт. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/2045478-reuters-yes-blizkiy-do-uzgodzhennya-novikh-pravil-scho-dozvoluyayut-zbilshiti-viyskovi-vitrati-na-tli-viyni-v-ukrayini> (дата звернення: 20.09.2023).
13. Українці йдуть з Google, щоб допомагати ЗСУ. Як в Україні росте military-tech ринок. *Економічна правда*: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/26/693086/> (дата звернення: 12.08.2023).
14. Війна та нейромережі: як штучний інтелект використовують на полі бою. *ForkLog*: веб-сайт. URL: <https://forklog.com.ua/exclusive/vijna-ta-nejromerezhi-yak-shtuchnyj-intelekt-vykorystovuyut-na-poli-boyu> (дата звернення: 12.08.2023).
15. "Третя революція": які ризики несе в собі застосування "розумних" бойових роботів. *Defense Express*: веб-сайт. URL: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/tretja_revoljutsija_jaki_riziki_nese_v_sobi_zastosuvannja_rozumnih_bojovih_robotiv-5769.html (дата звернення: 12.08.2023).

References

1. Sokhatskyi O. (2020). Military expenditures in conditions of growing geopolitical risks and changes in the nature of international conflicts [Military expenditures in conditions of growing geopolitical risks and changes in the nature of international conflicts]. *Svit finansiv*, no. 3(64), pp. 98-113.
2. Kim, T., Kim, O., & Rakhmatillaeva, K. (2022). Suchasni tendentsii svitovoho rynku ozbroien ta perspektyvy rozv'iazannia hlobalnoi problemy myru i demilitaryzatsii [Current trends in the world arms market and prospects for solving the global problem of peace and demilitarization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 40. Doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-36.
3. Kim T., Ukrainets Y. (2022). Viiskovo-promyslovyi kompleks u suchasni svitovii ekonomitsi: peredumovy, factory, tendentsii rozvytku [The military-industrial complex in the modern world economy: prerequisites, factors, development trends]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 32, DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-33.
4. Cooper J. (2023). Russia`s military expenditure during its war against Ukraine. *Sipri insights on peace and security*, no. 7. Retrieved from: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-06/sipriinsight_2306_07_russias_military_expenditure_during_its_war_against_ukraine_230627.pdf (accessed 10 August 2023).
5. Seliuchenko N., Danylovyh T. (2023). Viiskovo-promyslovyi kompleks u suchasni svitovii ekonomitsi: peredumovy, factory, tendentsii rozvytku [Trends financing and development of the defense sphere]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 81, pp. 74-78.
6. Kushnirenko O., Gakhovych N., Venger L. (2022) Promyslove zabezpechennia protydii viiskovii ahresii [Industrial ensuring for combating military aggression]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv. Seriya: ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii*, vol. 1, issue 2. DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2022-1-2-1> (accessed 11 April 2023).
7. Gurnovich A. V. (2020) Osnovni napriamky zastosuvannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu v oboronni sferi [The main areas of application of artificial intelligence technology in the defense sphere]. *Proceedings of the International scientific and practical conference (Czech Republic, Prague, September 25–26, 2020)*, pp. 193-196. Retrieved from: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/64/1276/2866-1?inline=1> (accessed 11 April 2023).
8. Vytraty na oboronu u sviti biut rekordy. Skilky zaplatyla Ukraina i chomu [Defense spending in the world broke records. How much did Ukraine pay and why]. *BBC*: veb-sajt. Retrieved from: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cx9nlznqgrro> (accessed 15 April 2023).
9. SIPRI Military Expenditure Database. *Sipri*: veb-sajt. Retrieved from: <https://www.sipri.org/databases/milex> (accessed 15 April 2023).
10. Prodazh ozbroien: yaki krainy ye naibilshymy eksporteramy ta importeramy [Arms sales: which countries are the largest exporters and importers], *Slovo i dilo*: veb-sajt. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/14/infografika/suspilstvo/prodazh-ozbroienya-yaki-krainy-ye-naibilshymy-eksporteramy-ta-importeramy> (accessed 10 August 2023).
11. Kobzar Y. Kytai rizko zbilshyv viiskoviy biudzheth: hotuietsia protystoiaty SShA [China has dramatically increased its military budget: it is preparing to confront the USA]. *Unian*: veb-sajt. Retrieved from:

<https://www.unian.ua/world/kitay-aktivno-ozbrouyetsya-gotuyuchis-do-viyni-za-tayvan-12167790.html> (accessed 15 September 2023).

12. Shramko Y. Reuters: Yes blyzkyi do uzgodzhennia novykh pravyl, shcho dozvoliaut zbilshyty viiskovi vytraty na tli viiny v Ukraini [Reuters: The EU is close to agreeing on new rules that allow for an increase in military spending against the background of the war in Ukraine]. *UNN*: veb-sajt. Retrieved from: <https://www.unn.com.ua/uk/news/2045478-reuters-yes-blizkiy-do-uzgodzhennya-novikh-pravil-scho-dozvoliyayut-zbilshiti-viyskovi-vitrati-na-tli-viyni-v-ukrayini> (accessed 20 September 2023).

13. Ukraintsi ydut z Google, shchob dopomahaty ZSU. Yak v Ukraini roste military-tech rynek [Ukrainians leave Google to help the Armed Forces. How the military-tech market is growing in Ukraine]. *Ekonomichna pravda*: veb-sajt. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/26/693086/> (accessed 12 August 2023).

14. Viina ta neiomerezhi: yak shtuchnyi intelekt vykorystovuiut na poli boiu [War and neural networks: how artificial intelligence is used on the battlefield]. *ForkLog*: veb-sajt. Retrieved from: <https://forklog.com.ua/exclusive/vijna-ta-nejomerezhi-yak-shtuchnyj-intelekt-vykorystovuyut-na-poli-boyu> (accessed 12 August 2023).

15. "Tretia revoliutsiia": yaki ryzyky nese v sobi zastosuvannia "rozumnykh" boiovykh robotiv ["The third revolution": what risks does the use of "intelligent" combat robots entail]. *Defense Express*: veb-sajt. Retrieved from: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/tretja_revoljutsija_jaki_riziki_nese_v_sobi_zastosuvannja_rozumnih_bojovih_robotiv-5769.html (accessed 12 August 2023).

N. Seliuchenko, A. Panchenko
Lviv Polytechnic National University

MILITARY EXPENDITURES OF THE MOST INFLUENTIAL COUNTRIES IN THE WORLD DURING THE MILITARY ACTIONS IN UKRAINE

© Seliuchenko N., Panchenko A., 2023

Instability in the world makes it necessary to strengthen the military security of countries by modernizing armies, increasing armaments, using innovative technologies, which requires an increase in military expenditures. Such measures necessitate the restructuring of the economy, reformatting of business in various branches of economic activity. And this question becomes relevant not only in those countries that are involved in the war, but also in neighboring countries and countries that have an influence on the world economy and politics.

The purpose of the article is to study the trends in the volume of military expenditures for the period 2014-2022 in a number of countries that have the greatest influence on the world economy and politics.

Currently, the United States, China, and Russia have the largest share of global arms expenditures. These countries are among the top five largest exporters of major types of weapons for 2018-2022. The top ten largest exporters of major types of weapons over the past five years include the highly developed countries of Europe - members of the "Big Seven": Germany; France; United Kingdom; Italy.

US military spending fluctuated somewhat and was the lowest in 2017, but it began to grow already in 2018. China has been increasing its defense budget every year in a row, and the constant increase has been going on since 1995. In Russia, these expenses decreased the most in 2017, slightly in 2018 and had the smallest volume this year. However, already in 2019, Russia's defense budget increased by 4.5%, and in 2022 by another 9.2%. A decrease in defense funding in Great Britain was observed in 2015-2016, and in subsequent years there is a tendency to increase it. Germany is characterized by a constantly growing trend with a slight decrease only in 2021. In France, an insignificant decrease in military expenditures was observed in 2018. Italy had the most uneven nature of defense financing - if in 2019 a drop in expenditures by 2.7% was observed, then in 2020, the increase was 22.8%.

The study of the defense expenditures of these countries for the period 2014–2022 confirms that their volumes were determined both by the war in Ukraine and by the political situation in each country in particular.

Keywords: military aggression; military expenditures; development of the defense sphere; highly developed countries; fluctuation; growth rates; innovative military technologies; Artificial Intelligence.